

Motion till riksdagen 2005/06:N420

av **Bo Bernhardsson m.fl. (s)**

Lokalisering av ESS-anläggningen

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om stöd för lokalisering av ESS-anläggningen till Lund och Sverige.

Motivering

ESS, European Spallation Source, är en forskningsanläggning som planeras att byggas i Europa och tas i drift om ett tiotal år. Forskningen vid ESS kommer att innebära att man utnyttjar neutroner för att studera hur ett material är uppbyggt och fungerar. De flesta typer av material kan undersökas med metoden, allt ifrån stål och supraleutare till cellmembran och proteiner. Anläggningen kommer att få central betydelse för flera strategiska forskningsområden som bio- och nanoteknologi, utveckling av läkemedel och biokompatibla implantat, materialteknik, t.ex. polymerer och legeringar för starkare och lättare bilar och flygplan, energiteknologi, t.ex. vätgaslagring samt mängder av andra potentiella applikationsområden.

Anläggningen är ett gemensamt europeiskt projekt med tänkt stöd från europeiska regeringar och EU. ESS skall vara klar att tas i bruk 2013 och anläggningens livstid beräknas till 40 år. Mellan 4 000 och 5 000 gästforskare beräknas utnyttja anläggningen per år och antalet fast anställda blir ca 500 personer.

ESS-Scandinavia är dels en förening, dels ett konsortium för att ESS ska byggas i Lunds kommun i Skåne. Föreningen ESS-Scandinavia bildades i oktober år 2000 av de svenska, danska och norska neutronspridningssällskapen. Det är föreningen ESS-Scandinavia som tagit initiativet till att driva Skandinavien som ett alternativ för lokaliseringen av ESS. I mars 2002 bildades konsortiet ESS-Scandinavia för att samla upp andra aktörer som är intresserade av att verka för att anläggningen förläggs till Öresundsregionen. I konsortiet ingår förutom neutronspridningssällskapen även samtliga universitet och högskolor i Öresundsregionen, ett antal andra ledande universitet och

Fel! Okänt namn på

forskningsinstitutioner i Skandinavien samt Region Skåne och Lunds kommun.

ESS-Scandinavias styrgrupp har beslutat att föra fram Lund som det skandinaviska alternativet för placering av anläggningen. ESS-Scandinavia menar att det, sedan detta alternativ presenterats, står klart att Lund är ett mycket konkurrenskraftigt alternativ för placeringen av forskningsanläggningen.

En av de allra viktigaste politiska frågorna för dagen är att åstadkomma den tillväxt som gör det möjligt att hålla kvar och helst förbättra välfärden. Det är också i det perspektivet som lokaliseringen av anläggningen till Sverige och Skandinavien ytterst skall ses. Forsknings- och utbildningsmässigt kan betydelsen av ett ESS i Skandinavien knappast överdrivas och sideeffekterna för näringslivet bedöms som mycket stora.

De direkta kostnaderna för anläggningen kan för Sveriges del beräknas till ca 100 miljoner kronor årligen under avskrivningstiden. Om man betraktar de positiva effekter för näringsliv och samhälle, som anläggningen på kort som lång sikt kommer att medföra, torde emellertid anläggningen ge god avkastning på det kapital som satsas. Det handlar om upphandling, som kommer svenskt näringsliv till del under byggtiden. Det handlar om inflöde och tillgång till kompetens och om den stimulans för samhället, näringslivet, forskningen och kulturutbytet som 5 000 gästforskare och 500 anställda innebär.

Det handlar alltså framför allt om den långsiktiga nytta som verksamheten vid anläggningen kan förväntas göra genom att bidra till just tillväxt och modernisering av svenskt näringsliv. En lokalisering av anläggningen till Lund är med andra ord av nationellt intresse och skall ses som ett tungt inslag i tillväxtpolitiken. Det förtjänar också påpekas att det inte idag finns någon större europeisk forskningsanläggning lokaliserad norr om Hamburg.

I budgetpropositionen för 2005 redovisade regeringen att den hade utsett en särskild förhandlare för att undersöka möjligheterna för en placering av ESS i Sverige. I förhandlaren's uppdrag ingick också att undersöka möjliga regionala, nordiska och europeiska finansiärers intresse för medverkan i byggandet av ett ESS i Sverige. Förhandlaren har i juni i år redovisat sitt uppdrag som nu har gått ut på remiss till 83 organisationer. Den särskilde utredaren har också fått sitt förordnande förlängt.

Regeringens alltmer målmedvetna insatser för att stödja ett svenskt värde- skap för ESS-anläggningen är glädjande. Det är av största vikt att de fortsätter och intensifieras. Regeringen måste med andra ord göra vad som krävs, såväl politiskt som ekonomiskt, för att anläggningen skall hamna i Lund, Skåne och Sverige.

Frågan om en placering av ESS-anläggningen bör utredas noggrant och göras utifrån en helhetsbedömning. Vi menar att närings- och tillväxtaspekten måste lyftas fram ytterligare vid en bedömning av projektet, då denna enligt samstämmiga bedömare anses bli betydande. I samband med övriga konsekvensanalyser i fråga om påverkan på miljön måste det också särskilt betonas att den forskning som kommer att bedrivas vid ESS-anläggningen i sig kommer att skapa flera positiva effekter från miljösynpunkt. Forskningen är som exempel inriktad på, och kommer att resultera i, ny teknik som möjliggör t.ex.

Fel! Okänt namn på

polymerer och legeringar för starkare och lättare bilar och flygplan, vilket för med sig miljöförbättringar på bland annat transportområdet.

Stockholm den 27 september 2005

Bo Bernhardsson (s)

Anita Jönsson (s)

Catherine Persson (s)

Ronny Olander (s)

Inger Jarl Beck (s)